

Timrå kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter prioriterad tillsyn i Arenaskolan
belägen i Timrå kommun

Tillsyn i Arenaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Timrå kommun under våren 2015. Arenaskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 20 och 22 maj 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Resultat årskurs

Enligt Skolverkets officiella statistik för år 2014 har endast 54 procent av eleverna i årskurs 9 uppnått kunskapskraven för minst godkänt i samtliga ämnen. Andelen elever som inte har uppnått kunskapskraven i två, fler eller alla ämnen uppgår till 30 procent. Andelen elever som inte uppnått kunskapskraven i två, fler eller alla ämnen har de senaste fem åren varierat mellan 13 och 36 procent. Andelen flickor som uppnått kunskapskraven i alla ämnen uppgår år 2014 till 62 procent medan andelen för pojkarna är 47 procent.

Det genomsnittliga meritvärdet år 2014 var 187,8 och har under de senaste fem åren varierat mellan 177,8 och 196,5. Skillnaden mellan flickornas och pojkarnas resultat är stor. År 2014 var flickornas meritvärde 209 och pojkarnas 167,5. Andelen elever som år 2014 är behöriga att söka ett yrkesprogram i gymnasieskolan uppgår till 80. Endast 64 procent av samtliga elever är behöriga till ett naturvetenskapligt eller tekniskt program i gymnasieskolan vilket kan jämföras med andelen i riket som är 83 procent.

Andelen elever med lägst godkänt betyg varierar mellan 73 och 99 procent i olika ämnen, där den lägsta noteringen gäller för ämnet kemi och den högsta för ämnet bild. Den genomsnittliga betygspoängen varierar mellan 9,6 i ämnet kemi och 14,0 i ämnet idrott och hälsa. Bland flickorna varierar andelen med godkända betyg mellan 74 i ämnet kemi och 100 procent i ämnena bild, svenska samt hem- och konsumentkunskap. För pojkarna varierar andelen mellan 72 procent i ämnet kemi och 97 procent i ämnet bild. För pojkarna är den genomsnittliga betygspoängen särskilt låg i de naturorienterade ämnena där den varierar mellan 8,7 och 9,9.

Resultaten på de nationella ämnesproven för årskurs 9 år 2014 i ämnena engelska, matematik, svenska, ligger överlag lägre än för riket och med resultaten i Timrå kommun. I flera ämnen har eleverna på Arenaskolan nått ett betydligt lägre slutbetyg än provbetyg. Exempelvis har 41 procent av eleverna fått ett högre slutbetyg i ämnet matematik än vad provresultatet visade – att jämföra med andelen i Timrå kommun som är 42 och i riket som är 31 procent. I ämnet fysik har 62 procent av eleverna på Arenaskolan fått ett högre slutbetyg

jämfört med provresultatet medan den andelen i riket är 38 procent. I ämnet historia 64 procent av eleverna på Arenaskolan fått högre slutbetyg jämfört med provresultatet jämförts med rikets 32 procent.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2015-10-30
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2015-10-30
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2015-10-30
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2015-10-30
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2015-10-30
Ytterligare brister	Föreläggande	2015-10-30

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Arenaskolan måste se till att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen. Läsåret 2013/14 har endast 54,5 procent av eleverna lägst uppnått kunskapskraven för godkänt i samtliga ämnen. Så hög andel som 30 procent har inte uppnått godkänd nivå i två, flera eller alla ämnen. Skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat är stora. Skolan behöver arbeta systematiskt och kontinuerligt för att utveckla verksamheten så att den svarar mot de nationella målen och kraven och ger alla elever förutsättningar att lyckas i sin utbildning.

Arenaskolan bildades för två år sedan då två skolor slogs ihop till en. Det första året präglades enligt uppgifter från skolledning, personal och elever av oro och otrygghet bland såväl personal som elever. Skolan bytte rektor tre gånger under det första året och det har varit svårt att rekrytera lärare som stannar med den effekten att även lärare byts ut ofta. Kontinuiteten vid skolan såväl för elever som för personal har blivit lidande. Det är Skolinspektionens bedömning att Arenaskolan måste se till att samtliga elever i alla ämnen får en undervisning som ger dem förutsättningar att nå de nationella målen och kunskapskraven.

Vid intervjuer har det framkommit att kvaliteten i undervisningen varierar. För att utveckla och öka likvärdigheten i undervisningen och öka elevernas motivation och lust att lära behöver skolan i högre grad anpassa undervisningen efter varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. De goda exempel som finns behöver spridas i hela kollegiet.

För att utveckla undervisningen behöver även elevernas möjlighet att utöva inflytande över undervisningens innehåll och arbetssätt behöver förbättras. Som ett led i detta arbete behöver lärarna i samtliga ämnen, som eleverna får undervisning i, klargöra kunskapskrav och mål för utbildningen för eleverna. Skolans lärare behöver samverka i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge eleverna överblick och sammanhang samt se till att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I intervjuer framkommer även att det bland personalen i många avseenden saknas en gemensam syn på hur verksamheten ska bedrivas med utgångspunkt i de nationella styrdokumentens krav. Både rektorerna och personalen uppger att de behöver prata ihop sig mer kring en gemensam syn på bland annat, kunskap och lärande, individanpassning och särskilt stöd, elevinflytande samt dokumentation. Det är Skolinspektionens uppfattning att Arenaskolan står inför en utmaning att skapa en samsyn i personalgruppen kring uppdraget i läroplan och skollag som ett led i att öka eleverna motivation och kunskapsresultat. Det krävs en tydlig styrning av rektorn för att öka samsynen så att personalen kan bli mer överens om hur målen ska förverkligas. Denna utmaning är både personal och rektorer mycket medvetna om och det pågår ett utvecklingsarbete kring detta som enligt rektor och personal har börjat ge resultat i verksamheten.

Rektorn har god kunskap om skolans inre arbete och tar ett tydligt ansvar som ledare av den pedagogiska verksamheten. Personalen uttrycker att det har skett stora förbättringar vid skolan det senaste året och utifrån intervjuer med både skolledning, personal och elever bedömer Skolinspektionen att Arenaskolan är en skola där utveckling pågår. I det fortsatta systematiska kvalitetsarbetet är

det viktigt att rektorn tillsammans med lärarna mer systematiskt analyserar undervisningen och kunskapsresultaten i samtliga ämnen på individ-, grupp- och skolenivå. Analyser av resultat är en förutsättning för att systematiskt och kontinuerligt kunna utveckla skolans arbete och ompröva undervisningsmetoder i syfte att öka måluppfyllelsen. Även resultaten av skolans värdegrundsarbete behöver i högre grad utvärderas och dokumenteras.

Rektorn behöver också se till att använda elevhälsan i Arenaskolans främjande och förebyggande elevhälsoarbete för att stödja elevernas utveckling mot målen. En viktig förutsättning är att rektorn utformar rutiner för hur det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå ska bedrivas så att även de olika funktionerna i elevhälsan involveras i analyser av skolenhetens resultat och utvecklingsbehov. Vidare behöver rektorn se till att dessa analyser ligger till grund för konkreta, utvärderingsbara insatser som ska genomföras vid skolenheten

Ett viktigt led i att öka måluppfyllelsen är också att särskilt stöd ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Av tillsynen framgår att Arenaskolan har många elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Skolans arbete med att utreda elevers behov av extra anpassningar och särskilt stöd, ge särskilt stöd samt upprätta av åtgärdsprogram behöver förbättras. Detta för att säkerställa att de utredningar som görs visar på elevers behov av särskilt stöd och möjliggör att rätt åtgärder sätts in. Detta gäller inte minst de nyanlända eleverna. När utredningarna brister vet varken elev, lärare, rektor eller huvudman om eleverna får det stöd eller särskilda stöd de har rätt till. Det finns vid Arenaskolan en tradition av att "flytta ut" de elever som behöver extra anpassningar eller särskilt stöd utifrån specifika inlärningssvårigheter ur klassrummet, istället för att ge eleverna stöd inom den elevgrupp som eleven tillhör. Skollagens utgångspunkt är att stöd i form av extra anpassningar och särskilt stöd ska ges inom den elevgrupp som en elev normalt tillhör. Rektorn behöver även övergripande och regelbundet följa upp och utvärdera det särskilda stöd som ges för att försäkra sig om insatserna fått avsedd effekt.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Timrå kommun att senast den 30 oktober 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen på adress skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärstilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Timrå kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen utgår från och omfattar målen i läroplanen och respektive kursplan. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 3. Kursplaner)
- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)
- Lärarna stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att lärarna i sin planering och genomförande av undervisning
 - a) för varje arbetsområde tydliggör vilka delar av ämnets syfte som undervisningen ska riktas mot och hur det centrala innehållet ska kombineras och behandlas,
 - b) identifierar vilka delar av kunskapskraven som bedömningen ska utgå ifrån i det aktuella arbetsområdet och avgör hur eleverna ska få visa sina kunskaper, samt
 - c) tillsammans med eleverna utvärdera undervisningen.
- Se till att undervisningen är strukturerad och att eleverna ges ett aktivt och kontinuerligt lärarstöd.
- Se till att undervisningen anpassas utifrån varje elevs behov och förutsättningar.
- Se till att elevernas motivation, vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan stärks.
- Skapa rutiner som säkerställer att eleverna ges möjlighet att delta i såväl planering som utvärdering av undervisningens innehåll, arbetsformer och arbetsätt och att elevernas inflytande ökar med stigande ålder och mognad.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Av läroplanen framgår att skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för

skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Rektorn har som pedagogisk ledare och chef för lärarna det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal på skolan, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet riktas mot de nationella målen. Lärarna ska organisera och genomföra arbetet, bland annat ska läraren planera och utvärdera undervisningen, även tillsammans med eleverna (jmf prop. 2009/10:165, s. 247–248).

I Skolverkets allmänna råd med kommentarer Planering och genomförande av undervisningen (2011, s.13) anges följande. Skolans uppgift är att skapa förutsättningar för att alla elever ska utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. Det förutsätter en välplanerad och strukturerad undervisning som utgår från skollagen, skolförordningen, läroplanen och kursplanerna med tillhörande kunskapskrav. Syftet med planeringen är att skapa en struktur för undervisningen för såväl lärare som elever. Planeringen ska vara ett stöd för läraren, så att hon eller han kan försäkra sig om att undervisningen som helhet leder mot de nationella målen. Läraren ska även kunna använda planeringen för att utvärdera elevernas kunskaper och den egna undervisningen.

Skolinspektionen har tagit del av aktuella planeringar i ett antal olika ämnen och årskurser från Arenaskolan. En del planeringar anger syfte med undervisningen, vilket centralt innehåll som ska avhandlas, vilket eller vilka arbetssätt som de ska arbeta med samt hur eleven ska utvärderas mot specifika kunskapskrav. Andra planeringar beskriver vad som ska göras under läsåret, terminen eller respektive vecka, exempelvis vilka kapitel och sidor i läroboken som ska avhandlas, eller vad som ska göras under enskilda lektioner. Flera planeringar saknar långsiktiga mål, vilka förmågor som det aktuella arbetsområdet ska sikta mot, kopplat till det centrala innehållet och vilka av kunskapskraven som ska bedömas samt hur eleverna ska kunna visa sina kunskaper. Det framgår inte heller att eller hur elever medverkat i planeringen. Elever uppger i intervjuer att en del lärare ger dem planeringar och säger vad de ska göra medan andra lärare inte gör det. Det framkommer även att fokus många gånger ligger mer på "görat" än på lärandet.

Av intervjuer med lärare framgår att de är medvetna om de stora skillnader som finns på skolan angående planering och genomförande av undervisningen. Lärare uttrycker att de i den nya organisationen sedan två år tillbaka, oron bland elever och personal, den stora andelen utbildad personal, omsättningen på personal och skolledning inneburit att ide inte arbetat utifrån någon gemensam riktlinje angående planering och genomförande av undervisningen.

Även utvecklingsarbetet med skolans "plattform" har inneburit samverkan kring planering och undervisning inte prioriterats. Tillsammans med en konsult har skolan utvecklat en arbetsprocess för att försöka säkerställa en mer likvärdig struktur på lektionerna avseende tydlig start, information om mål och innehåll, tydligt avslut med mera. Även i detta avseende finns dock fortfarande stora skillnader mellan olika lärare, ämnen och klasser, något som även intervjuer med skolledning, personal och elever samt lektionsobservationer visar.

Skolinspektionen har genomfört ett antal lektionsobservationer och även vid dessa framkommer en stor variation. Flera av de besökta lektionerna hade en oklar struktur vid start och avslut av lektion. Flera elever deltog inte aktivt eller i liten omfattning i skolarbetet, utan ägnade sig åt annat, exempelvis mobiltelefoner under stora delar av lektionen. Trots detta ägnade läraren inte dessa elever så mycket uppmärksamhet under lektionen. Det fanns flera elever som hade svårt att komma igång med sitt arbete, som hade svårt att fokusera på uppgiften och inte åstadkom särskilt mycket under lektionen. Andra lektioner hade god struktur vid start och avslut med aktiva elever som arbetade koncentrerat och engagerat under tydlig ledning av läraren.

I intervju med elever, personal och skolledning framkommer även att det finns stora skillnader mellan lärarna avseende om de tar hänsyn till varje enskild elevs behov och förutsättningar. Särskilt uppges att andelen obehöriga lärare, omsättningen på lärare och den stora andelen vikarier medför att elever inte får en undervisning som tar hänsyn till deras förutsättningar och tidigare erfarenheter samt att det aktiva lärarstödet brister. Enligt intervjuade elever innebär situationen med många vikarier och utbildade lärare också att de inte alltid får feedback på vad de kan och vad de behöver utveckla. I flera intervjuer med elever framförs synpunkter på att det hos en del lärare och i en del ämnen finns en brist på variation av arbetsätt och att de nästan alltid på egen hand får läsa i läroboken och svara på instuderingsfrågor medan andra lärare uppges vara bra på att variera undervisningen. Detta kan enligt både skolledning, personal och elever bidra till att elevernas motivation och lust att lära upplevs som låg vid skolan. Enligt personal och skolledning pågår det dock olika insatser för att utveckla synsättet på individanpassning hos lärare i syfte att öka elevernas motivation och utveckla undervisningen.

I Skolinspektionens enkät uppges 21 procent av eleverna att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att deras lärare får dem att tro på sig själva. 23 procent uppges att det stämmer ganska dåligt att skolarbetet är intressant och 51 procent har uppgett att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att skolarbetet är roligt. Detta indikerar att elevernas lust att lära och motivation är låg vilket kan hänga samman med den brist på aktivt lärarstödet och individ-

anpassningen hos en del lärare som framkommer i intervjuer med både skolledning, personal och elever.

De intervjuade lärarna uppger att de tycker det är svårt att anpassa undervisningen efter elevernas behov och förutsättningar eftersom elevernas kunskapsnivå varierar mycket. Konsekvensen har enligt lärarna blivit att elever som behöver stöd för att inte få ett F i betyg eller elever som behöver extra utmaningar inte alltid får det stöd de behöver. Enligt skolledningen finns det även lärare som uttrycker att vissa elever inte kan vara i klassrummet utan behöver stöd och hjälp av någon i en annan miljö. Skolledningen är oroad över detta synsätt och uppger att ett utvecklingsarbete avseende synen på stöd och inkludering behövs på skolan. Lärare som är utbildade uppger att de efterfrågar stöd för att kunna göra ett så bra arbete som möjligt men att de i flera fall saknar stöd från skolledning och kollegor. En anledning till det uppges vara bristen på utbildad personal i en del ämnen, företrädesvis de naturorienterade ämnena.

Skolinspektionen bedömer att lärarstödet inte fungerar till alla elever vid Arenaskolan. Lärarna behöver tydliggöra vilka delar av ämnets syfte som undervisningen i det aktuella ämnesområdet ska inriktas mot och utifrån det avgöra hur det centrala innehållet ska kombineras och behandlas så att eleverna får förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt.

det finns brister i arbetet avseende om lärare vid Arenaskolan i sin undervisning tar hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren bör i sin ledning av undervisningen strukturera och styra de processer som sker i undervisningen och skapa balans mellan gemensamma genomgångar och diskussioner, enskilt arbete och samarbete mellan elever. Läraren bör vidare försäkra sig om att undervisningen leder mot de mål som konkretiserats i planeringen genom att anpassa undervisningen till varje enskild elevs behov av stöd och stimulans. Särskilt är det de många vikarierna och utbildade lärarna som behöver stöd i att förbättra dessa läroplansuppdrag. Det är Skolinspektionens bedömning att genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. Det är rektorn som har ett särskilt ansvar för att se till att lärare får ett sådant stöd att elevernas behov kan tillgodoses.

Reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll

Enligt skollagen och läroplanen ska elever ges inflytande över utbildningen. Inflytandet ska anpassas efter elevernas ålder och mognad. Läraren ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för

sitt arbete i skolan. Vidare ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Läraren ska se till att inflytandet ökar med stigande ålder och mognad, verka för att flickor och pojkar får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

I intervjuer med rektorer, personal och elever uppger de att det i en del ämnen förekommer att elever och lärare diskuterar hur arbetet kan genomföras och att elevers initiativ tas tillvara, men att det är mer kopplat till enskilda lärare än som en medveten strategi från skolans sida. Eleverna uppger att de oftast inte får vara med och påverka undervisningens innehåll, vilket bekräftas av lärarna. Inflytandet varierar, enligt både lärare och elever, stort mellan olika ämnen och lärare och är mycket begränsat i en del ämnen. Det eleverna uppger att de kan påverka är främst redovisningsformen. Lärarna uppger att rektorn uppmanar dem att arbeta med elevinflytande i undervisningen men att det ändå är upp till var och en vad man gör av det.

Skolinspektionens enkäter bekräftar bilden av att elevinflytande är ett utvecklingsområde för skolan. 44 procent av eleverna har angett att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att de har inflytande över undervisningens innehåll liksom 43 procent av personalen.

Skolinspektionen bedömer att rektorn och lärarna vid Arenaskolan måste se till att elevernas ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Det är skolans ansvar att se till att eleverna stimuleras att engagera sig i sin egen utbildning. Genom att i högre grad uppmuntra eleverna att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen kan de utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Timrå kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5a § skollagen)
- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att skyndsamt utreda elevens eventuella behov av extra anpassningar eller särskilt stöd.
- Se till att elever som behöver det får särskilt stöd.

- Se till att de åtgärdsprogram som upprättas anger vilka behoven av särskilt stöd är, hur behoven ska tillgodoses samt när och av vem åtgärdsprogrammet ska utvärderas.

Motivering till bedömning av brist

Processen särskilt stöd

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska, enligt skollagen, eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Detsamma gäller även om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn, och om utredningen av elevens behov visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Det särskilda stödet ska i första hand ske inom den elevgrupp som eleven tillhör.

I intervjuer med skolledning, lärare och elevhälsoteam på Arenaskolan framkommer att skolan har behov av att diskutera frågan om individanpassning, extra anpassningar och särskilt stöd i hela personalgruppen för att tydliggöra vad som kan förväntas av lärarna och elevhälsan. I intervjuer med personal framförs synpunkter på att det behöver klargöras i vilka lägen individanpassning övergår i extra anpassning eller särskilt stöd. Vidare behöver det klargöras vilka krav på åtgärder som kan förväntas av lärare, speciallärare och elevhälsoteam samt vilken dokumentation som ska upprättas. I intervjuerna framkommer även att det finns en osäkerhet bland lärarna, framför allt de många vikarierna vid skolan, som också i hög utsträckning saknar lärarutbildning, hur de kan individanpassa undervisningen och göra extra anpassningar för elever som behöver det. Personal uppger att det är många elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd men att det finns

elever som inte får det stöd de behöver på grund av att kunskap saknas och att information om behov kan "falla mellan stolarna" vid lärarbyten, särskilt i de lägen då det är många vikarier som löser av varandra.

Vid Arenaskolan finns en tänkt och delvis implementerad ärendegång för situationer där elever bedöms vara i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Lärarna tar då hjälp av varandra i de olika lärteamen för att hitta sätt att anpassa undervisningen för dessa elever. Om de extra anpassningar läraren gör inte fungerar ska läraren vända sig till mentorn som ska göra en kartläggning av elevens svårigheter och sedan vända sig till elevhälsan. Det kan resultera i att beslut tas om att särskilt stöd ska ges. Beslutet tas av en specialpedagog tillika biträdande rektor, till vilken rektorn har överlåtit beslutsfattandet i fråga om särskilda stödinsatser. I de fallen utarbetas åtgärdsprogram. I lärarintervjuerna framkommer dock att denna ärendegång inte alltid följs då den upplevs som krånglig och otydlig samt att lärarna upplever att det tar lång tid innan de får respons från elevhälsan och beslut fattas. Lärare uppger att de därför ibland går direkt till personalen som arbetar i någon av de två resurssalar som finns på skolan för elever i behov av stöd. Det finns också lärare som säger att de själva upprättar åtgärdsprogram, då de befارar att en elev inte kommer att få ett godkänt betyg, utan att först kontakata elevhälsan och utan att beslut först fattats av den biträdande rektorn om att åtgärdsprogram ska upprättas. I intervjuer med lärare framförs även synpunkter på att skolan i flera avseenden inte har personal med kompetens att utreda behov av specialpedagogiskt stöd och ge särskilt stöd till elever med olika typer av inlärningssvårigheter. Tillgång till speciallärare efterfrågas och uppgifter om att delar av personalen i resurssalarna inte har lärarutbildning uppges försvåra elevernas förutsättningar att få det stöd de behöver. Särskilt stöd ges företrädesvis utanför klassens ram i de så kallade resurssalarna.

Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid vilka behov av särskilt stöd som eleven har. Inte heller framgår konkret vilka åtgärder som ska vidtas för att tillgodose det särskilda stödbehovet. Ofta anges att eleven "får tillgång till stöd i resurssal", men inte vilka insatser som ska vidtas i syfte att åtgärda svårigheterna i skolsituationen. När elevens behov av särskilt stöd uttrycks vagt och insatserna är allmänt hållna blir också åtgärdsprogrammet svårt att utvärdera och följa upp. Programmet blir inte det hjälpmedel i arbetet med särskilt stöd som det är tänkt att vara. Det blir också svårt att se vad skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd består i. Även i intervjuer med elevhälsan framförs synpunkter på att kvaliteten på skolans åtgärdsprogram behöver förbättras och att det ibland är svårt att se skillnaden på extra anpassningar och särskilt stöd. I intervjuer med personal framförs synpunkter på att det även finns brister i dokumentationen av de

extra anpassningarna. Detta medför att elever i behov av extra anpassningar inte alltid får det stöd de behöver när lärare slutar och eleverna får nya lärare, inte sällan en vikarie för vikarien.

Skolinspektionens enkäter bekräftar bilden av att anpassning efter elevens behov är ett utvecklingsområde på Arenaskolan. 34 procent har angett att det stämmer ganska dåligt att de har förutsättningar att hjälpa elever som är i behov av det. 63 procent av lärarna uttrycker att det stämmer ganska bra att de anpassar undervisningen till elevers olika förutsättningar 51 procent tycker att det stämmer ganska bra att de försöker hitta alternativa arbetsätt för elever som har svårt att nå kunskapskraven.

Även mängden icke godkända betyg indikerar att skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd inte fungerar i praktiken. Endast 54,5 procent av eleverna uppnådde år 2014 minst kraven för godkänt i alla ämnen och en så hög andel som 30 procent av eleverna har inte uppnått kraven för godkänt i två, flera eller alla ämnen. Det talar för att det finns elever som inte får det stöd som de har rätt till, vilket också framkommer i intervjuer med skolledning och personal vid skolan. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att ett beslut om särskilt stöd föregås av en noggrann utredning av elevens stödbehov och att de insatser som vidtas utvärderas med täta intervall för att se om de ger avsedd effekt. Om inte måste andra insatser prövas. Allt för att inte värdefull tid ska gå till spillo för eleven

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste se till att utarbeta och förankra tydliga rutiner för skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd, se till att rutinerna följs och att utredningar och beslut fattas skyndsamt så att elever kan få det stöd de behöver. I sammanhanget är det också viktigt att se över tillgången på särskilt stöd och inventera vilka kompetenser som behövs. Detta som ett led i att säkerställa att elever får det stöd de behöver och kan nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Även om delar av processen särskilt stöd kan delegeras är det alltid rektorn som har ansvaret. Som tidigare nämnts saknas också en samsyn kring frågor som handlar om individanpassning och särskilt stöd. Enligt skolledning och personal finns det hos delar av personalen en syn på att särskilt stöd i huvudsak ska ges utanför den elevgrupp eleven tillhör. Detta behöver skolan fortsätta att föra ett resonemang kring då styrdokumentet anger att det särskilda stödet i första hand ska ske inom den elevgrupp som eleven tillhör.

Nyanlända elever

Enligt skollagen ska elever få den ledning och stimulans de behöver för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Enligt skol-

förordning ska studiehandledning på modersmålet ges till en elev om eleven behöver det.

Enligt skolförordningen kan studiehandledning på modersmål ges som extra anpassning eller vara en form av särskilt stöd, vilket en elev som behöver det har rätt att få. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

För att undervisningen för nyanlända elever ska kunna anpassas till elevernas tidigare kunskaper behöver skolan kartlägga varje elevs skolbakgrund och kunskaper i alla ämnen för att kunna göra en individuell planering för eleven (jfr Skolverkets allmänna råd, Utbildning av nyanlända elever, SKOLFS 2009:15). Om den individuella utredningen konstaterar ett behov av särskilt stöd behöver rektorn se till att åtgärdsprogram beslutas och utarbetas.

Skolledning och lärare beskriver verksamheten i förberedelseklass som en "glömd" verksamhet där personalen försöker anpassa utbildningen till elevernas skiftande behov utan att ha fått förutsättningar att kunna göra ett sådant arbete. Personal uppger att någon kartläggning av de nyanländas kunskaper inte görs. Därmed följer att dessa elever saknar individuella studieplaneringar och åtgärdsprogram som möjliggör anpassning av undervisning utifrån varje elevs behov. Personal och skolledning uppger att de nyligen blivit uppmärksamma på att de brister i detta arbete och att personal av den anledningen nyligen var på studiebesök på en skola som uppges ha en väl fungerande utbildning för nyanlända elever. Inför höstterminen ska arbetet med nyanlända elever enligt skolledningen förändras vid Arenaskolan utifrån inspiration utifrån studiebesöket och en anpassning uppges ska göras till kommande lagändringar som träder i kraft första januari 2016.

I intervjuer med personal och skolledning framkommer att studiehandledning på modersmål är ett område som brister på Arenaskolan. Studiehandledning erbjuds till elever en timme i veckan i ämnet matematik. Någon individuell bedömning av varje elevs behov av studiehandledning görs inte. Vidare framkommer att studiehandledning ges via fjärrundervisning av ett privat företag med vilken Timrå kommun har ett avtal. Någon lärare vid Arenaskolan finns inte med vid undervisningen. En bedömning av kommunens sätt att ge studiehandledning på modersmål via fjärrundervisning med hjälp av en privat aktör görs i huvudmannabeslutet för Timrå kommuns grundskola (Dnr: 43- 2014:8586).

Skolinspektionen bedömer att kartläggningen av de nyanlända elevernas ämneskunskaper samt utredningen av elevernas individuella behov brister.

Kartläggningen av ämneskunskaper ska ske i alla ämnen och elevernas behov av exempelvis studiehandledning på modersmålet utredas på individnivå. Detta som underlag för att klargöra vilka eventuella stödinsatser som varje elev behöver och därmed har rätt till, för att kunna tillgodogöra sig innehållet i undervisningen och nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Skolinspektionen vill framhålla att studiehandledning på modersmålet alltid ska utgå från en utredning om elevens behov av sådant stöd. Av detta följer att studiehandledning på modersmålet ska behovsprövas individuellt för den enskilde eleven. Elevers stödbehov kan se olika ut exempelvis avseende omfattning och utformning.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Timrå kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Redogör i skolans plan mot kränkande behandling för de åtgärder som planeras och genomförs utifrån skolans egen kartläggning av situationen på

skolan, i syfte att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

- Se till att en redogörelse för hur de planerade åtgärderna genomförts tas in i efterföljande års plan.

Motivering till bedömning av brist

Vid Arenaskolan skola finns en plan mot kränkande behandling benämnd Likabehandlingsplan som gäller för läsåret 2014/15. I den redogörs kort för diskrimineringsgrunderna och att det ska råda nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling. Därefter anges vilka mål, Arenaskolans värdeord, tillit, framåtanda och arbetsro som ska gälla under läsåret 2014/15 samt vilka främjande och förebyggande insatser som ska leda fram till målen. Därefter anges i planen en arbetsgång för personalen att följa vid fall av diskriminering och kränkande behandling. Avslutningsvis anges på vilket sätt planen ska förankras hos personal, elever och vårdnadshavare samt att planen ska utvärderas i april månad år 2015 i klassråd, elevråd, lärteamsmöten och på arbetsplatsträffar.

Skolinspektionen konstaterar att planen är allmänt hållen. Den innehåller inte vilka slutsatser som dragits av någon tidigare utvärdering av planen eller av genomförd kartläggning av situationen på skolan. En enkät har med hjälp av skolans kurator genomförts men resultatet av enkäten har inte använts för att ta fram konkreta insatser för att förebygga kränkningar vid skolan. De insatser som beskrivs anger att skolan ska arbeta för att skapa en trygg miljö, men inte hur skolan konkret har för avsikt att arbeta under året för att främja en trygg studiemiljö eller förebygga kränkande behandling.

I intervjuer med skolledning, personal och elever framgår att planen mot kränkande behandling är känd i klasserna. Det framgår att planen mest används när arbetsgången vid fall av kränkande behandling behöver användas. Det åtgärdande arbetet uppges fungera men i flera intervjugrupper framkommer att det saknas ett förebyggande arbete mot kränkande behandling.

Trots att situationen avseende trygghet förbättrats vid Arenaskolan det senaste året är det Skolinspektionens bedömning att skolan måste se till att skapa systematik i arbetet så att de insatser som görs för att förebygga kränkande behandling är målinriktade och konkreta samt planerade utifrån en kartläggning av situationen på skolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Timrå kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Se till att lärarna samverkar med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen, och organiserar arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.
- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Organisera och använda elevhälsan så att den ges förutsättningar att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I enlighet med detta behöver elevhälsan:
 - a) följa upp resultat av elevhälsans arbete i förhållande till de nationella målen och identifiera behov av insatser samt utifrån det planera och utveckla arbetet,

- b) arbeta förebyggande med särskilda åtgärder utifrån identifierade behov, samt
- c) arbeta främjande med generella insatser för att skapa en god lärandemiljö.

Motivering till bedömning av brist

Ämnesövergripande undervisning

Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Vidare ska lärarna samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang.

I intervjuer med skolledning och personal framkommer att sedan de två skolorna slogs ihop för två år sedan har det ämnesövergripande arbetet skolorna tidigare genomfört fått stå tillbaka. Mycket tid och energi har gått till framtagandet av skolans idéplattform och processer. Liksom att skapa ordning och studiero, vilket samtliga intervjuade grupper uppger gett resultat i form av en mycket mer trygg miljö på skolan.

I intervjuer uppger lärarna vid Arenaskolan att de är medvetna om att de inte samverkar i tillräckligt hög grad med varandra utifrån det uppdrag och den värdegrund läroplanen föreskriver. Det gäller exempelvis avseende att arbeta efter gemensam struktur för planering av undervisning och efterlevnad av de proceser skolan arbetat fram avseende undervisning samt ämnesövergripande arbete. Lärarna uttrycker att de upplever att detta arbete inte hinns med. Samverkan mellan lärare är ett av skolans utvecklingsområden och ett utvecklingsprojekt pågår för att utveckla undervisningen. Synpunkter på att ämnesövergripande arbete även behövs som ett led i att försöka öka elevernas motivation och lust att lära framförs av både personal och skolledning.

Skolinspektionen bedömer att arbetet brister avseende att se till att undervisningen samordnas i ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet och får möjlighet till överblick och sammanhang. Liksom lärarnas samverkan i arbetet med att nå utbildningsmålen och stärka elevernas motivation och lust att lära.

Elevhälsan

I skollagen anges att det för eleverna ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst vara

förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Vägledning om elevhälsans uppdrag finns i förarbeten (prop. 2001/02:14, s. 26–27 och 2009/10:165, s. 276) som framhåller bland annat följande. Elevhälsan har en självklar roll i arbetet med analys och åtgärder, som bör inriktas på såväl individ-, som grupp- och skolnivå. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Arbeta med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skola.

Arenaskolan elevhälsoteam leds av en specialpedagog tillika biträdande rektor och i teamet ingår skolsköterska, två kuratorer, specialpedagog och studie- och yrkesvägledare. Skolpsykolog finns på central nivå och används exempelvis vid utredningar och handledning av personal. Skolpsykolog används inte i något förebyggande arbete eller analysarbete. I intervjuer med skolans elevhälsoteam framkommer att deras arbete främst handlar om att arbeta reaktivt på signaler från lärare. Vanligtvis handlar det om att ge personal råd och stöd i frågor som personalen lyfter angående elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Synpunkter framför av flera personer i elevhälsan om att både teamets arbetsätt och rutiner skulle behöva bli tydligare och mer strukturerat. Kuratorn har genomfört trivselenkäter och skolsköterskan genomför hälsosamtal med elever i årskurs sju. I övrigt uppges inte något främjande och förebyggande arbete förekomma i elevhälsoteamet. Teamet är inte med och utvärderar och upprättar skolans plan mot kränkande behandling kallad "likabehandlingsplan". Elevhälsan involveras inte heller i några övergripande analyser av skolans arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och elevernas utveckling mot utbildningens mål. Någon uppföljning och analys av hur elevhälsans arbete på Arenaskolan fungerar görs inte heller.

Skolinspektionen bedömer att Arenaskolan inte använder elevhälsan på ett sådant sätt att den utgör ett verktyg i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Skolinspektionen bedömer därför att rektorn behöver skapa strukturer för hur elevhälsan ska involveras i skolans förebyggande elevhälsoarbete. I det arbetet måste rektorn vid Arenaskolan tillsammans med huvudmannen säkerställa att Arenaskolan har tillgång till samtliga funktioner, även psykologisk kompetens, som enligt skollagen ska ingå i elevhälsan, i det främjande och förebyggande elevhälsoarbetet för att stödja elevernas

utveckling mot utbildningens mål utifrån identifierade behov och skapa en god lärandemiljö.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Timrå kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Genomföra ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. I detta ingår bland annat att:
 - a) följa upp och sammanställa resultat av skolans arbete med värdegrund,
 - b) följa upp och sammanställa elevernas kunskapsresultat,
 - c) analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten, vilket även ska inkludera centrala arbetsprocesser såsom det särskilda stödet och elevhälsans arbete, samt
 - d) identifiera utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.
- Dokumentera skolenhetens resultat, analys av utvecklingsområden och beslut om utvecklingsinsatser.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet på skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn är ansvarig för att det på skolenheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollag och andra föreskrifter uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Kvalitetssäkring av skolans arbete ska bestå av analys och bedömning av såväl skolans kunskaps- som värdegrundsresultat med fokus på de nationella målen och undervisningens kvalitet. Centrala arbetsprocesser såsom organiseringen av det pedagogiska ledarskapet, det särskilda stödet och elevhälsans arbete behöver följas upp för att se hur dessa bidrar till att förbättra undervisningens kvalitet och elevers utveckling och lärande.

I Skolinspektionens enkät inför tillsynen har den pedagogiska personalen vid Arenaskolan gjort en lägre värdering än övriga deltagare i enkäten, på samtliga områden. Låga siffror indikerar en negativ uppfattning om området och lägst siffror har personalen angett angående områdena rutiner och samverkan av undervisning. Låga siffror har även det pedagogiska ledarskapet och utvecklingen av utbildningen. I intervjuer med flera personalgrupper framförs synpunkter på att om enkäten skulle ha gjorts i dagsläget skulle resultatet se betydligt bättre ut avseende rutiner, det pedagogiska ledarskapet och utvecklingen av utbildningen. I intervjuerna framkommer vidare att personal har förtroende för skolledningen och att många förbättringar har skett sedan i höstas. Främst avseende trygghet för elever och personal.

Av dokumentation och intervjuer med rektor och personal framkommer att mycket av det kvalitetsarbete som bedrivs på skolan tar sin utgångspunkt i ett utvecklingsprojekt som Timrå kommun startade för ett par år sedan. Med projektet som bas har skolan tagit fram sin egen idéplattform som utgör grunden för det kvalitetsarbete som bedrivs. Verksamheten beskrivs i ett antal processer och preciserar vilka uppdrag och ansvar de olika positionerna har. Där uttrycks till exempel hur undervisningsprocessen ska se ut. Med plattformen som utgångspunkt utvärderas de olika processerna. I ett dokument kallat strategisk utvecklingsplan redovisas skolans övergripande resultat och de förutsättningar som rått under det gångna läsåret. Utifrån dessa fakta har skolan enats om några strategiska områden som behöver utvecklas. Enligt rektorn håller kvalitetsarbetet på att utvecklas och skolan är på gång att hitta fungerande former.

Skolinspektionen har tagit del av Arenaskolans strategiska utvecklingsplan. Dokumentets rubriker är, "1. Värde för ägare med underrubrikerna, välskött, attraktivitet och lönsamhet". "2. Värde för brukare med underrubrikerna kommer att nå målen i alla ämnen, -trivs och mår bra, -kontinuerligt utvecklar sina förmågor, och - har huvudrollen i sitt och skolans arbete" samt "Strategiska utvecklingsområden inför läsåret 15/16. Underrubriken "- Kommer att nå målen i alla ämnen" innehåller en del betygsresultat från vårterminen 2014 där exempelvis det genomsnittliga betygsresultatet, skillnaden mellan flickor och pojkars resultat, andelen elever som nått kunskapskraven i alla ämnen och behörighet till nationella program i gymnasieskolan. Det finns också en del resultat från terminsbetyg höstterminen 2014 samt en del antaganden om resultaten, termins- och slutbetyg, som kommer att sättas vårterminen 2015. Analys uppges exempelvis peka på låga förväntningar på elever redan i årskurs 7. Mängden F i vissa ämnen förklaras till viss del av täta lärarbyten, svårigheter att rekrytera rätt behörigheter, låg variation på arbetssätt och låg grad av individanpassning. I utvecklingsplanen framkommer att skolans strategiska utvecklingsarbete under nästkommande läsår ska handla om att "Måluppfyllelsen måste öka och detta bör främst ske genom arbete med syftesförtydligande i undervisningsprocess och mentorsprocess." och "Fortbildning i formativ bedömning bör ske under nästa läsår." Hur de kommit fram till dessa slutsatser framkommer inte och det saknas konkreta åtgärder för utveckling.

Skolinspektionen bedömer att det finns goda grunder för en fortsatt utveckling av ett effektivt systematiskt kvalitetsarbete på skolenheten, men att det i dagsläget brister i vissa avseenden. Det innebär att rektorn utöver de insatser som skolan redan gör också måste se till att kvalitetssäkringen av skolans arbete består av uppföljning och analys av såväl skolans kunskaps- som

värdegrundsresultat med fokus på de nationella målen och undervisningens kvalitet. Det kan exempelvis röra sig om att i respektive ämne sammanställa resultat på grupp- och skolnivå, analysera skillnader över tid, mellan olika ämnen och kön i förhållande till faktorer såsom arbetsformer, arbetssätt, undervisningstid, materiella resurser och personalens kompetens. Detta i syfte att identifiera utvecklingsområden och vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse. Efter detta behöver rektorn fatta beslut om insatser utifrån skolans gemensamma analys och bedömning samt dokumentera detta. Detta arbete ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Centrala arbetsprocesser såsom det särskilda stödet och elevhälsans arbete behöver följas upp för att se hur dessa bidrar till att förbättra undervisningens kvalitet och elevers utveckling och lärande. Vidare bör elevhälsan involveras i skolenhetens uppföljning och utvärderingsarbete. Detta är särskilt viktigt med tanke på skolans låga kunskapsresultat. Dokumentationen av detta kvalitetsarbete behöver förbättras för att kunna vara det stöd i den enskilda skolans utvecklingsarbete det är tänkt att vara.

Enligt Skolinspektionen behöver Arenaskolan fokusera på hur trenden med låga betygsresultat och de stora skillnaderna i resultat mellan flickor och pojkar kan brytas. Det är av yttersta vikt att skolan i sitt kvalitetsarbete verkligen får tag i vad det är som måste utvecklas för att verksamheten ska lyckas i sitt uppdrag. I det arbetet måste även arbetet med särskilt stöd utvärderas och analyseras. Ger det särskilda stödet den effekt som eftersträvas? Satsar skolan på rätt insatser? Vad är det som ger effekt och vad gör det inte? Skolan har svårt att rekrytera behöriga lärare och måste för att hålla verksamheten igång anställa tillfälliga vikarier. Vilka insatser behövs för att försäkra att eleverna ändå ska få en undervisning som utgår från nationella mål och kunskapskrav? Hur ska skolan arbeta för att locka till sig behöriga lärare som stannar vid skolan?

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Ytterligare brister

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Timrå kommun att senast den 30 oktober 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen

redovisas för Skolinspektionen på adress
skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Beskrivning av brister

Skolan följer inte författningarnas krav avseende svenska som andraspråk.

Författningar

5 kap. 14-15 §§ skolförordningen

Åtgärder

- Se till att nyanlända elever får tillgång till undervisning svenska som andraspråk och att beslut om detta fattas av rektorn.

Motivering till bedömning av brist

Svenska som andraspråk

Enligt skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat modermål än svenska. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk.

I intervju med personal i den så kallade förberedelseklassen framkommer att när elever som är placerade i förberedelseklassen bedöms vara tillräckligt bra på svenska så får de utifrån lärarens bedömning börja med svenska som andraspråk.

Skolinspektionen bedömer att detta förfaringsätt inte är förenligt med skolförordningen. Det finns inga bestämmelser som ställer krav på någon nivå på kunskaperna i svenska eller andra förkunskaper för att få delta i ämnet svenska som andraspråk för elever med annat modersmål. Svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever med annat modersmål. Vidare är det rektorn som ska fatta beslut om eleven behöver läsa svenska som andraspråk.

Motivering till val av verktyg

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare

information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom detta arbetsområde.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Ulrika Svedmark
Ulrika Svedmark
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Arenaskolan

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Fakta om Arenaskolan

Arenaskolan ligger i anslutning till kommunens idrottscentrum med gångavstånd till E.On Arena och andra idrottsanläggningar. Arenaskolan bildades för två år sedan genom en hopslagning av Söråkerskolan och Mariedalsskolan.

Utbildningen omfattar i grundskolans årskurser 7–9-skola. Detta läsår går sammanlagt cirka 445 elever vid skolan i sex parallella klasser och årskurs. Eleverna är organiserade i årskursvisa klasser. Det finns även grundsärskola för årskurserna 7–9 i samma lokaler. Skolinspektionen bedömer grundsärskolan i ett separat beslut. Den pedagogiska personalen arbetar i fem arbetslag, inklusive grundsärskola. Vid skolan finns en särskild undervisningsgrupp för elever som nyligen anlänt till Sverige, en så kallad förberedelseklass. Rektorn för Arenaskolan är rektor för både grundskola och grundsärskola. Skolans ledningsgrupp består av rektorn, två biträdande rektorer och teamledarna för de fem olika teamen.

Arenaskolan är en av två skolor i kommunen som bedriver verksamhet för årskurserna 7–9. Skolans huvudsakliga upptagningsområde är följande skolor: Fagervik, Böle, Laggarberg, Vivsta och Bergeforsen.